

Gefle Montessoriskolas

Likabehandlingsplan och plan mot kränkande behandling

Förskoleklass, skola, fritidshem och fritidsklubb

Läsåret 2018/2019

Det här är Gefle Montessoriskolas plan mot diskriminering och kränkande behandling. Den beskriver vårt övergripande arbete, hur vi främjar en trygg arbetsmiljö och hur vi förebygger och arbetar mot all typ av mobbning på skolan. Den är också en handlingsplan med konkreta åtgärder som vi vill genomföra under året för att ytterligare öka tryggheten på skolan. Planen gäller från 2018-06-15 till och med 2019-06-14 och omfattar förskoleklass, skola, skolbarnomsorg (fritids) från förskoleklass till årskurs 6 samt fritidsklubben.

Innehållsförteckning:

1. Vår vision	s. 2
2. Lagar och styrande dokument	s. 2
3. Begrepp och definitioner	s. 3
4. Ansvarsområden	s. 4
5. Arbetet med planen mot kränkande behandling	s. 5
5.1 Aktivitet, ansvar och tidsplan	s. 5
5.2 Elevernas deltagande i planarbetet	s. 6
5.3 Kommunikation av innehållet i planen	s. 6
5.4 Riktlinjer för likabehandlingsarbete	s. 7
6. Utvärdering av föregående plan	s. 9
6.1 Fadderverksamhet/åldersövergripande aktiviteter	s. 9
6.2 Rastaktiviteter	s. 9
6.3 Fotbollsplanen flickor	s. 9
6.4 Samarbete skol/fritidshemmet	s. 10
6.5 Säkerhet på Internet och i sociala medier	s. 10
6.6 Genus	s. 10
6.7 Ökad trygghet i korridorer och utanför toaletterna	s. 11
6.8 Ökad trygghet på skolgården och i och utanför matsalen	s. 11
6.9 Motverka verbala kränkningar och dåligt språkbruk	s. 12
7. Främjande arbete	s. 13
Främjande arbete: Mål och insatser	s. 15
7.1 Fadderverksamhet/åldersövergripande aktiviteter	s. 15
7.2 Rastaktiviteter	s. 16
7.3 Fotbollsplan flickor	s. 16
7.4 Samarbete skola och fritids	s. 16
7.5 Säkerhet på Internet och sociala medier	s. 17
7.6 Lära eleverna mer om funktionsnedsättning	s. 17
7.7 Genus	s. 18
7.8 Etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning	s. 18
8. Förebyggande arbete: Kartläggning, mål och insatser	s. 19
8.1 Kartläggning	s. 19
8.2 Ökad trygghet i korridorer och utanför toaletterna	s. 19
8.3 Ökad trygghet på skolgården samt i och utanför matsalen	s. 20
8.4 Motverka verbala kränkningar och dåligt språkbruk	s. 21
8.5 Ökad trygghet på fotbolls- och bandyplanen	s. 21
9. Rutiner för att upptäcka diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling	s. 22
10. Åtgärdande arbete – arbete vid upptäckt diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling	s. 23
Bilaga 1: Gefle Montessoriskolas Trygghets- och ordningsregler	s. 26

1. Vår vision

Gefle Montessoriskolas vision när det gäller trygghet och frånvaro av diskriminering och kränkande behandling är att:

- alla elever i förskoleklass, skola, fritidshem och fritidsklubb ska känna trygghet och kamratskap
- ingen mobbning, trakasserier eller annan kränkande behandling ska förekomma
- ingen rasism, främlingsfientlighet eller diskriminering på grund av exempelvis kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder ska förekomma
- allas olikheter och erfarenheter ska ses som tillgångar och skolan ska bidra till att utveckla social och emotionell kompetens hos våra elever

En mer omfattande beskrivning av vår vision finns på vår hemsida.

2. Lagar och styrande dokument

Det är självklart att alla ska känna sig trygga i skolan, på fritidshemmet och på fritidsklubben och det finns också lagar och riktlinjer som ger direktiv för hur skolan ska arbeta för att öka tryggheten.

Läroplanen

I Lgr11 står skrivet att skolan måste motverka tendenser till diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling. Ingen ska utsättas för det i skolan. Det är skolans uppgift att bemöta främlingsfientlighet och intolerans med kunskap, öppna diskussioner och aktiva insatser.

Diskrimineringslagen

Diskrimineringslagen förbjuder diskriminering av elever på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnicitet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning samt ålder. Lagen säger också att skolan ska arbeta förebyggande och främjande för att diskriminering inte ska uppstå. Den som bevakar att denna lag följs och som man kan vända sig till om man anser att man har blivit diskriminerad är *diskrimineringsombudsmannen*.

Skollagen

Skollagens kapitel 6 talar om att kränkande behandling, som inte är diskriminering eller trakasserier, också är förbjudet. Skolan måste arbeta förebyggande även mot detta. Om en elev upplever att han/hon blir kränkt i skolan, kan han/hon vända sig till Barn- och Elevombudet på Skolinspektionen.

Det finns alltså myndigheter utanför skolan man kan vända sig till om man inte tycker att tillräckligt har gjorts för att motarbeta diskriminering och kränkande behandling. Vi på Gefle Montessoriskola hoppas att du först kontaktar oss - pedagoger, trygghetsteamet eller skolledning - om ditt barn eller du känner dig illa eller felaktigt behandlad.

3. Begrepp och definitioner

För att kunna diskutera arbetet mot diskriminering och kränkande behandling är det viktigt att man har ett gemensamt språk, att orden betyder samma sak för alla inblandade.

- **Diskriminering och diskrimineringsgrunder**

Diskriminering innebär att någon missgynnas, direkt eller indirekt, av skäl som har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna;

- Kön: Man eller kvinna
- Könsöverskridande identitet eller uttryck: Människor som på olika sätt bryter mot invanda normer kring könsidentitet och könsuttryck.
- Etnisk tillhörighet: När någon tillhör en grupp av personer som har samma nationella eller etniska ursprung eller hudfärg
- Religion eller trosuppfattning: Någon som tror på en högre, icke-världslig makt eller en gud, eller någon som inte har någon gudstro
- Funktionsnedsättning: Fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga
- Sexuell läggning: Homosexuell, heterosexuell eller bisexuell läggning
- Ålder: Skyddet mot åldersdiskriminering omfattas av alla, oavsett ålder

Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som diskriminerar. I skolan är det personalen som kan göra sig skyldig till diskriminering, elever kan inte diskriminera varandra i juridisk bemärkelse.

- **Kränkande behandling**

Kränkande behandling är handlingar som kränker elevers eller vuxnas värdighet, handlingar som kränker principen om alla människors lika värde och som inte har något samband med någon diskrimineringsgrund. Kränkande behandling kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera. Kränkningarna kan vara synliga och handfasta likaväl som dolda och subtila. De kan utföras inte bara direkt i verksamheten utan även via exempelvis telefon och Internet. Kränkande behandling kan till exempel vara:

- fysisk, till exempel att bli utsatt för slag och knuffar
- verbal, till exempel att bli kallad fula ord
- psykosocial, till exempel bli utsatt för utfrysning, ryktesspridning
- text och bild, till exempel klotter, brev, lappar, e-post, sms/mms, sociala medier

Kränkningarna kan även handla om att frysa ut eller hota någon. Kränkande behandling kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande. Kränkningar kan bland annat ta sig uttryck som främlingsfientlighet, mobbning, diskriminering, sexuella trakasserier, rasism och homofobi. Kränkning är ett uttryck för makt och förtryck.

- **Trakasserier**
Trakasserier innebär ett handlande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna.
- **Mobbning**
Mobbning är en form av kränkande behandling som innebär en upprepad negativ handling när någon eller några medvetet och med avsikt tillfogar eller försöker tillfoga en annan skada eller obehag.

4. Ansvarsområden

Alla som arbetar och studerar på Gefle Montessoriskola har ett ansvar att göra vad man kan för att öka trivsel och trygghet på skolan. För att inte viktiga arbetsuppgifter ska glömmas bort har vi också en tydlig ansvarsfördelning, så att man vet vem man ska vända sig till om man har frågor eller behöver hjälp med något som rör tryggheten på skolan.

- Det är **rektors** ansvar att:
  - personal, elever och vårdnadshavare känner till att alla former av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling är förbjudna på skolan
  - hela skolans personal främjar barns lika rättigheter och motverka kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier
  - denna plan mot kränkande behandling utvärderas och uppdateras varje läsår och att den är väl förankrad av skolans hela personalgrupp inklusive vikarierande personal, modersmåls lärare
  - om skolan får kännedom om att kränkande behandling, trakasserier eller diskriminering förekommer, se till att detta utreds och att åtgärder vidtas för att stoppa detta. Rektor ansvarar för att **skolhuvudmannen**, som har det yttersta ansvaret för att händelser utreds, får information
  - att skyndsamt utreda kränkande behandling, trakasserier eller diskriminering av personal gentemot elev
  - skolpersonal har ett gemensamt system för hur de dokumenterar anmäld eller upptäckt kränkande behandling, trakasserier och diskriminering och de åtgärder som vidtagits
  - kontakta andra myndigheter om det behövs
- Det är **lärares, fritidshemmets personal** och **annan skolpersonals** ansvar att:
  - följa skolans plan mot kränkande behandling
  - ifrågasätta och reflektera över de normer och värderingar som han/hon förmedlar genom sin undervisning och sträva efter att alla behandlas likvärdigt

- ta upp planen mot kränkande behandling till diskussion på höstens första föräldramöte, så att föräldrarna får diskutera innehållet
- ta upp innehållet i planen mot kränkande behandling med eleverna i början av varje läsår
- vidta åtgärder då kränkande behandling, trakasserier eller diskriminering misstänks, anmäls eller upptäcks
- dokumentera misstänkt, anmäld eller upptäckt kränkande behandling, trakasserier och diskriminering och vad man gör för att stoppa detta
- bevaka att utredda fall av kränkande behandling, trakasserier och diskriminering, där den enskilda läraren eller annan personal är berörd, följs upp
- bemöta elever, kollegor och föräldrar på ett professionellt och respektfullt sätt
  - Det är **elevers** ansvar att:
- berätta för någon vuxen på skolan om man upptäcker kränkande behandling, trakasserier eller diskriminering
- bemöta elever, pedagoger och annan personal på ett respektfullt sätt

5. Arbetet med planen mot kränkande behandling

5.1 Aktiviteter, ansvar och tidsplan

Den här planen för likabehandling och plan mot kränkande behandling ska utvärderas och en ny plan ska upprättas i juni varje år. Utgångspunkten för vilka speciella åtgärder vi vill sätta in under kommande år är den utvärderingen som vi gör i april/maj. Själva planen är skriven utifrån riktlinjerna i diskrimineringsombudsmannens verktyg "Plan för skolan".

Så här ser arbetsprocessen med planen mot kränkande behandling ut:

1. Planen mot kränkande behandling, arbetet mot kränkande behandling och hur trygga eleverna känner sig på skolan, fritids och fritidsklubben utvärderas i april/maj varje år genom:
  - en trygghetenkät till alla elever i Förskoleklass och åk 1-6 (v. 42 och v.17), **rektor ansvarig**
  - kartläggning/trygghetsvandring med eleverna F-åk 6 (v.5-6), där eleverna prickar in på kartor över skola, skolgård, idrottssal, promenadstråk o.s.v. var de kan känna sig otrygga, **trygghetsgruppen ansvarig**
  - frågor till alla föräldrar (mars-april), **rektor ansvarig**
  - utvärdering av frågeställningar till klassråd genom elevrådet på skolan, t.ex. trygghet korridorer, toaletter och skolgård, säkerhet på Internet och på sociala medier samt språkbruk, **lärarrepresentant för Elevrådet ansvarig**
  - frågor till lärarnas och fritidshemmens arbetslag (maj), **rektor ansvarig**

- Under utvecklingssamtalen på höst- och vårterminen diskuteras alltid elevernas trivsel och trygghet under skoldagen, på fritidshemmet och fritidsklubben (ansvarig klasslärare). Punkter som kommer upp blir en del av kartläggningen och ligger till grund för utformningen av förebyggande åtgärder. **Klasslärare och rektor ansvarig**

-**Skolsköterskan** träffar varje läsår elever i förskoleklass och åk 4 för samtal om bland annat trivsel och hälsa. Hennes reflektioner utifrån dessa möten är en del av skolans trygghetsarbete.

2. De händelser av kränkningar och trakasserier som utretts, kartlagts och dokumenteras av personalen kontinuerligt under läsåret, följs upp och sammanställs av **rektor och skolhuvudman** (juni). Det är skolhuvudmannen som har det yttersta ansvaret för att uppmärksamma och rikta resurser till verksamheter där det finns problem.

3. Skolans rektor och trygghetsgrupp sammanställer åsikterna och presenterar resultatet för elevrådet och lärarnas, fritidshemmets samt fritidsklubbens arbetslag på skolan. Dessa grupper kan då diskutera situationen på skolan och föreslå konkreta åtgärder som man tycker behöver genomföras under kommande läsår.

4. Skolans ledning samlar in gruppernas synpunkter och skriver ett förslag till en uppdaterad likabehandlingsplan och plan mot kränkande behandling, som lämnas ut till lärare, elever och föräldrarådet i början av juni. Alla synpunkter och förslag till förbättringar ska vara skolledningen tillhanda i mitten av juni.

5. Skolans ledningsgrupp färdigställer planen för likabehandling och plan mot kränkande behandling under juni.

6. Planen för Likabehandling och planen mot kränkande behandling är färdig och börjar gälla från och med 15 juni.

5.2 Elevernas deltagande i planarbetet

Eleverna har varit delaktiga i upprättande av planen genom utvärdering av trygghetsenkäterna v. 42 och v.17. Efter att enkätsvaren blivit klara har varje klass utvärderat och kommit med synpunkter utifrån resultaten. Vi har under hela läsåret haft gemensamma temadiskussioner på klassråd, elevråd och på samlingar på fritidshemmet och på fritidsklubben om trygghetsarbete t.ex. sociala medier och internet, matsals- och toaletsituationen, hur tryggheten är i korridorer och på andra platser ute och inomhus, språkbruk och om hur vi gemensamt kan vara rädda om vår inomhus- och utomhusmiljö. Trygghetsteamet har tagit fram en trygghetskarta (både över in- och utomhusmiljön) där alla elever har fått markera om det finns platser på skolan där de känner sig otrygga. Eleverna har också varit med och tagit fram skolans ordningsregler genom diskussioner i varje klass och på elevråd. Vi ser att det är viktigt att reglerna hålls levande under hela läsåret för att eleverna ska hålla sig till överenskommelserna. Det är också viktigt att elever som ev. börjar under läsåret blir informerade om reglerna.

Elevrådet har en gång i månaden getts tillfällen att diskutera planen och haft möjlighet att lämna förslag till förbättringar.

5.3 Kommunikation av innehållet i planen för likabehandling och planen mot kränkande behandling

Det är viktigt att alla elever, vårdnadshavare och personal som arbetar på Gefle Montessoriskola känner till innehållet i planen för likabehandling och planen mot kränkande behandling och att de följer intentioner och rutiner som den anger. Så här ser vi till att alla berörda på skolan får ta del av planen för likabehandling och planen mot kränkande behandling:

- I augusti, **under planeringsdagarna** inför det nya läsåret, går alla arbetslag igenom den nya reviderade versionen av planen mot kränkande behandling, diskuterar innehållet och hur man bäst tar upp den med eleverna, vilka frågor man diskuterar med dem. Diskussioner kring kränkande behandling, konflikter och mobbing sker regelbundet under lektionstid, på klassråd och på fritidshemmets och fritidsklubbens samlingar. Klasslärarna och personalen på fritidshemmet och fritidsklubben ansvarar för att planen är väl känd av eleverna och att eleverna är medvetna om ansvarsfördelningen.
- I början av **varje läsår** går klasslärarna och fritidshemmets och fritidsklubbens personal igenom utvalda delar av planen mot kränkande behandling med eleverna i klassen, beroende på klassens ålder, mognad och behov. Man kan till exempel diskutera innehållet och hur det påverkar klassen eller samspelet mellan eleverna på skolan.
- Skolledningen ser till att den uppdaterade planen mot kränkande behandling läggs ut på Gefle Montessoriskolas hemsida i **början av det nya läsåret**.
- I **början av varje läsår** skickar skolans ledningsgrupp ut planen mot kränkande behandling till alla föräldrar, tillsammans med en uppmaning att läsa igenom den och diskutera innehållet med sina barn.
- Klasslärarna ser till att planen mot kränkande behandling presenteras översiktligt på **höstens första föräldramöte** i varje klass - föräldrarna ska känna till att den finns, var den finns och vilken typ av information som finns i den. De informerar både elever och vårdnadshavare om **hur** de kan rapportera diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling via klasslärare, fritidspersonal, rektor eller via ett dokument på skolans hemsida.
- Skolans **ordningsregler** som är en del av planen för likabehandling och planen mot kränkande behandling diskuteras och tas fram av klassråd, elevråd, föräldrar på föräldramöten samt personal vid läsårets början. Ordningsreglerna skickas hem för påskrift.
- Skolans rektor Elisabet Enmark är ytterst ansvarig för arbetet med likabehandlingsplanen och planen mot kränkande behandling. Skolans likabehandlingsplan och plan mot kränkande behandling ska genomsyra all verksamhet; förskoleklass, skola, fritids och fritidsklubb. Rektor ansvarar för att all personal är väl insatt i trygghetsarbetet, även vikarierande lärare, modersmåls lärare, kost- och städpersonal o.s.v.

5.4 Riktlinjer för likabehandlingsplanarbete och plan mot kränkande behandling utifrån läroplanen

Förankring av trygghetsarbetet bland personalen sker genom diskussioner i arbetslagen, på personalmöten, lärarkonferenser, fritidsmöten och planeringsdagar. Personalen ska föra regelbundna samtal kring bemötande.

Kompetensutveckling ska regelbundet ske till personalen kring hur man arbetar förebyggande mot kränkande behandling. Hela skolan deltar från och med läsåret 2014/15 i kommunens trygghetsarbete "Gävlemodellen". Detta innebär att all personal på skolan deltar på föreläsningar och får hjälp och stöd kring trygghetsarbete på olika sätt. Skolans trygghetsgrupp med personal från skola, fritidshemmet och fritidsklubben kommer att delta på utbildningsträffar och nätverksträffar tillsammans med personal från andra skolor i Gävle.

Regelbundna samtal med eleverna kring likabehandlingsarbetet ska ske i alla förskoleklasser, klasser och grupper, både under skoldagen, på fritidshemmet och på fritidsklubben.

Rektor och trygghetsgruppen ansvarar för att personal blir förtrogna med diskrimineringsgrunderna och likabehandlingsplanen genom diskussioner och samtal på personalmöten.

I personalgruppen och barngrupperna både under skoldagen och på fritidshemmet ska samtal kring bemötande och kamratskap ske, både spontant och planerat, samt vid uppkomna situationer.

Genom föräldraenkäter, samtal på utvecklingssamtal, på föräldramöten och på föräldråd ska föräldrar göras delaktiga i trygghetsarbetet.

Rektor och trygghetsgrupp ska tillsammans varje läsår utarbeta en plan för trygghetsarbete och avsätta tid för detta arbete.

Vi har på skolan ett aktivt förhållningssätt som innebär att vi under flera personalmöten per termin ifrågasätter och reflekterar över de normer och värderingar som skolan förmedlar, genom sin organisation och undervisning.

All personal i förskoleklasserna, på skolan, fritidshemmet och fritidsklubben är uppmärksamma på elever som t.ex. gråter lätt, ger ett oroligt intryck, får många ilskeutbrott, håller sig nära vuxna eller ger bort saker till kamrater. Personalen är uppmärksam på olika typer av kränkningar såsom psykiska, fysiska och verbala/skriftliga och har en skyldighet att anmäla till rektor om en elev blir kränkt. Berörd personal träffas direkt vid behov för diskussion kring förhållningssätt till och bemötande av kränkta och kränkande elever.

Händelser utreds och en plan sätts upp för hur man ska få stopp på kränkningarna. Rektor ansvarar för att se till att händelsen skyndsamt utreds.

Personal ska vara uppmärksam gentemot varandra och har en skyldighet att rapportera till rektor om en personal kränker elever. Rektor ansvarar för att rapportera till skolhuvudman.

Vi har en genomtänkt planering av verksamheten utifrån kartlagda behov och genomför en god planering och schemaläggning för att säkerställa att det finns tillräckligt med personal där konflikter kan uppstå; t.ex. på idrotten - alltid en personal i eller i direkt anslutning till

omklädningsrummet för både pojkar och flickor, på morgontiden 7.45–8.00 finns alltid minst en pedagog i varje klassrum för att ta emot eleverna när de kommer och för att finnas tillgängliga om elever eller föräldrar har något viktigt att ta upp. Det finns minst två pedagoger under lunchen och på lunchrasten.

6. Utvärdering av föregående plan (1 maj 2017 - 30 maj 2018)

Här är de åtgärder vi planerade att genomföra och hur väl vi lyckades med detta:

6.1 Fadderverksamhet/ åldersövergripande aktiviteter

Mål: Att skolans fadderverksamhet ska förtydligas och så att alla elever förstår syfte och känner sig trygga med de aktiviteter som omfattas av fadderverksamhet. Att elever i olika åldrar har lätt för att umgås med varandra.

Förvänta konkret resultat:

Att skolans plan för fadderverksamhet är ordentligt utarbetad och förankrad bland elever, föräldrar och personal.

Att vi arbetar med faddergrupper istället för att en fadder ska ha hand om ett enskilt fadderbarn.

Att de aktiviteter vi anordnar i faddergrupper genomförs på ett pedagogiskt och för eleverna givande sätt och att de sker tillräckligt ofta för att skapa trygghet.

Utfall: Vi har börjat med ny faddergruppsindelning och vi ser fördelar med att ha faddergrupper i stället för att alla har var sitt fadderbarn. Vi har under läsåret haft någon form av fadderverksamhet varje månad. Detta för att grupperna ska bli än bättre förankrade. Vi har infört en ”smalare” gruppindelning med elever där åk 3 är faddrar åt förskoleklass eleverna, åk 4 åt åk 1 och åk 5 åt åk 2 som har varit bra. Personalen som håller i planeringen av fadderverksamheten planerade i början av läsåret in aktiviteter för hela läsåret. För att vårdnadshavare ska få mer kunskap om hur vi arbetar med fadderverksamhet behöver vi informera om vad vi gjort.

6.2 Rastaktiviteter

Mål: Att vi med början från höstterminen fortsätter med rastaktiviteter under lunchrasterna ledda av fritidspersonal.

Förväntat konkret resultat: att alla elever har möjlighet att hitta meningsfulla, roliga och stimulerande rastaktiviteter som utvecklar samhörigheten bland eleverna på skolan. Att lekmaterial finns för utlåning.

Utfall: Rastaktiviteterna har varit väldigt uppskattade och lätt till att fler elever har varit aktiva på rasterna. Det har varit en stor variation på rastaktiviteterna. Förra läsåret var det fler elever från de yngre klasserna som var med jämfört med de äldre årskurserna, men detta har jämnat ut sig och många elever bland de äldre deltar nu. Arbetet kring utlåning av lekmaterial och hur vi ska arbeta för att eleverna lämnar tillbaka och sköter det som lånas fortsätter eftersom detta inte alltid fungerar så bra.

6.3 Fotbollsplan flickor

Mål: Att arbeta för att fler flickor spelar fotboll under raster och på fritids- och fritidsklubbstid och att en dag per vecka avsätts för flickor på fotbollsplanen

Förväntat konkret resultat: att skolans flickor är mer aktiva på fotbollsplanen.

Utfall: Det har fungerat bra, fler flickor spelar fotboll nu. Det är dock en del pojkar som har svårt att acceptera den här regeln. Nästa läsår inspirerar vi mer för bandy som ett alternativ till fotboll och fritids/Skol IF ordnar en bandyturnering på fritids i början av höstterminen. Vi pratar vidare med de pojkar som har svårt att acceptera att de inte får vara på fotbollsplanen om varför och uppmuntrar dem till andra aktiviteter denna tiden. Som en ytterligare åtgärd får de rastvärdar som är ute då det är flickornas fotbollsdag i uppgift att under perioder som det behövs hjälpa flickorna igång med spelet.

6.4 Samarbete skola fritids

Mål: Att utveckla förskoleklassens, skolans och fritidshemmets samarbete ytterligare så att samsynen på elevernas utveckling över hela skoldagen blir än tydligare. Vi ska arbeta för att lärare i förskoleklass, skola och personal på fritidshem gemensamt bidrar till elevernas allsidiga utveckling och lärande och att verksamheterna kompletterar varandra.

Förväntat konkret resultat: Att vi organiserar arbetslag där personal från förskoleklass, skola och fritidshem ingår och att tid för gemensam planering planeras in i samband med terminsstart.

Utfall: Samarbetet mellan skola och fritids har fungerat bra och har lett till att ökat pedagogisk och organisatoriskt samarbete över hela skoldagen. Under året har arbetslagen skola-fritids fått tid tillsammans på personalmöten och/eller i samband med lärarkonferenser, cirka en gång per månad.

6.5 Säkerhet på Internet och i sociala medier

Mål: Att arbeta för att elever i förskoleklassen, skolan, på fritidshemmet och fritidsklubben blir trygga med hur de hanterar Internet, lösenord, dator- och TV-spel och de chatforum de kan ha sinsemellan i spelen samt sociala medier.

Förväntat konkret resultat: regelbundna samtal i klasserna och på fritids och fritidsklubben när problem eller frågeställningar uppstår. Gemensamma diskussioner på klassråd och elevråd. Skolan samarbetar med BIG och en polis med föreläsning för elever och personal i åk 4-6 vid behov. IT-gruppen tar regelbundet under året fram förslag på filmer och diskussionsmaterial kring ämnet och delger personal på skolan.

Utfall: IT-gruppen och trygghetsgruppen har tagit fram förslag på filmer och diskussionsmaterial kring IT-säkerhet och delgett personal på skolan. Diskussioner har skett i klassråd och på elevråd kring elevernas datoranvändning, t.ex. spel, youtube och sociala medier. När händelser har skett via sociala medier på fritiden som skolan fått kännedom om och som påverkat elevernas skolsituation har dessa hanterats i skolan. Personal bland de yngre eleverna ser att behoven att prata om IT-säkerhet, chatforum, spel mm har blivit större. Dessa diskussioner är viktiga även på föräldramöten. Vi ser ett behov av att all personal har kod och

kunskap om hur man låser Ipads så att elever inte kan komma åt olämpligt.

6.6 Genus

Mål: Vår skola ska arbeta för ökad förståelse för olika sexuell läggning. Inga elever ska känna sig utsatta för diskriminering eller trakasserier på grund av sexuell läggning, könsidentitet eller familjebildning. All verksamhet ska genomsyras av genusperspektiv för att öka jämställdheten. Vi arbetar för nolltolerans mot nedsättande könsuttryck.

Förväntat konkret resultat: Att vi genom en väl genomtänkt undervisning utifrån genusperspektiv leder till förståelse kring sexualitet, könsidentitet och olika familjebildningar.

Utfall: Vi har haft en medveten tanke när vi pratat om familjer (t.ex. två pappor, två mammor). När vi diskuterat frågor som sexualitet, könsidentitet eller familjebildning har information om homo-, bi-, och transsexualitet ingått. När vi planerat och genomfört vår sex- och samlevnadsundervisning så har vi belyst olika sexuell läggning och bjudit in föreläsare kring HBTQ-frågor för åk 6. Vi har haft en medveten tanke när vi samtalat med eleverna om böcker och filmer; hur framställs personer med olika sexuell läggning? När vi diskuterat frågor som sexualitet, könsidentitet eller familjebildning har information om homo-, bi-, och transsexualitet ingått. Fritidshemmet har pratat kring vad som kan upplevas typiskt manligt resp. kvinnligt med syfte att få eleverna att inse att inte styras av kön när det gäller t.ex. val av kläder och aktiviteter.

6.7 Ökad trygghet i korridorer och utanför toaletterna

Mål: Att alla ska känna sig trygga i korridorer samt i och utanför elevtoaletterna. Elever bland framförallt de yngre har i elevenkäter och vid trygghetsvandring/kartläggning sagt att de inte alltid är trygga där.

Förväntat konkret resultat:

- Att vi har haft återkommande diskussioner på klassråd, elevråd, i samlingar på fritids och fritidsklubben som lett till ett lugn i korridorer och på/vid toaletterna.
- En god planering i början av varje läsår då eleverna får sina klädkrokar och hyllor i korridorerna så att det bli mindre trångt t.ex. att inte alla sexåringar hänger på samma ställe utan "blandas upp" med ettors krokar.
- Att all personal i skolan, på fritidshemmet och på fritidsklubben är uppmärksamma på hur det är kring toaletterna och lyhörda för de problem kring toaletterna som eleverna tar upp
- Att eleverna måste säga till en vuxen när de behöver gå på toaletten för att undvika köbildning och bus.
- Att genom bra planering se till att vi har rastvärdar även i den lilla korridoren vid Smaragden, att rastvärdar och alla vuxna på skolan är i tid och på den plats man ska vara.

Utfall: Uppdelning av rastvärdar, en i långa och en i korridoren vid Smaragden har lett till ett större lugn i korridorerna och att eleverna snabbare kommer ut, men vi har under året sett att det blir många olika vuxna i korridorerna som säger till barnen att komma iväg ut. Därför ändrar vi rutiner till nästa läsår så att lärare/fritidspersonal som äter lunch/mellanmål med grupperna även följer med till klädkrokarna efter lunch/mellanmål och ser till att de kommer iväg ut. Diskussioner i klassråd och på elevråd under året har bidragit till bra diskussioner och hjälp för att ringa in situationer/tillfällen som kan upplevas röriga och där det behöver vara mer vuxennärvaro. Utanför toaletterna kan det bli rörigt, speciellt när flera står i kö och väntar. Nästa läsår tvättar alla elever händerna i klassrummet innan de går till matsalen och

klasslärarna går tillsammans med klassen till matsalen och även vid andra transporter i skolan. Det är viktigt att all personal arbetar vidare med att påminna eleverna om att säga till innan de går på toa för att förhindra köbildning och att elever inte befinner sig i korridorerna när de inte ska vara där.

6.8 Ökad trygghet på skolgården samt i och utanför matsalen

Mål: Att alla elever känner sig trygga ute på skolgården och utanför matsalen. Elever har i elevenkäter och vid trygghetsvandring/kartläggning sagt att de inte alltid är trygga där.

Förväntat resultat:

- Ett tydlig ansvarsfördelning för vilka som är rastvärdar, att detta anslås vid huvudingången till skolgården
- En god planering redan vid schemalaggningsen för att säkerhetsställa att vi har tillräckligt många vuxna på skolgård och i matsal
- Utarbetade rutiner för att skapa bättre lugn i och utanför matsalen
- Färdigställda och förankrade regler för fotbollsplanen, bandyregler, King-rutan, ”kulgropsregler” och andra spelregler som kan komma att behövas
- säkerhetsställa att all personal är på plats på rätt ställe, t.ex. då de är rastvärdar

Utfall: Vi har utarbetade rutiner för att anslå vilka som är rastvärdar och en god planering redan vid schemalaggningsen för att säkerhetsställa rätt antal rastvärdar. För att förbättra ytterligare till nästa läsår inför vi ställtid i personalens scheman för att säkerhetsställa att alla hinner i tid till sina pass. All personal har reflexvästar med personliga namn så att alla elever ska se namnen på den vuxna de pratar med. Elever har tillsammans med Stora fritids och Skol IF varit med och tagit fram fotbolls-, King-, bandy-, och kulregler, vilket varit positivt. Vi fortsätter att arbeta med främjande arbete för att ytterligare förbättra kring fotbollsplanen, t.ex. går igenom regler, stöttar vid indelning av lag, mm. Våren 2018 samarbetade skolan med ”En bra start” som är ett samarbetsprojekt mellan Unicef, Brynäs IF och Gävle Kommun med syfte att stärka unga för en bra start i livet. Personal från ”En bra start” besökte alla klasser i åk 3-6 och pratade om värderingar, hur man är en bra kamrat, barnkonventionen mm. Att dela upp bandyplanen mellan yngre och äldre elever på samma sätt som vi gjort med fotbollsplanen har varit positivt och hjälpt till så att fler elever ska få chans att spela. Till detta läsår följer lärarna och fritidspersonalen eleverna ut i korridoren och ser till att de kommer iväg ut efter lunch och mellanmål.

6.9 Motverka verbala kränkningar och dåligt språkbruk

Mål: Vi arbetar för att uppmärksamma elevers språkbruk, muntligt såväl som skriftligt.

Förväntat resultat: Varje klass och grupp på fritids och fritidsklubben diskuterar fortlöpande språket som används på skolan, går igenom skolans ordningsregler/ trivselregler vid behov samt diskuterar hur man ska vara mot varandra.

Utfall: Vi ser att det är viktigt att prata kring språkbruk med eleverna både i skola och på fritids regelbundet under året, detta behövs både främjande och då vi upptäcker/hör ett dåligt språkbruk. På fotbolls- och bandyplanen när eleverna spelar själva behöver vi följa upp bättre eftersom elever tar upp att det kan bli en tuff jargong där. Andra miljöer där det pågår någon form av tävling, t.ex. vid Kingrutan, kulspel eller i fritidsklubbens wii-rum säger eleverna att det förekommer svordomar eller fula ord.

Läsåret 2018/2019 arbetar vi än tydligare med språkbruk på skolan. Vi inför en nolltolerans mot svordomar och kränkande kommentarer och personal som hör svordomar/dåligt språkbruk skriver ned vad som sagts. Klasslärare ansvar för att skicka hem lapparna för påskrift. Vid tre överträdelser kallar klasslärare till samtal med vårdnadshavare och elev.

7 Främjande arbete

Främjande arbete handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten. Arbetet med att främja lika rättigheter och möjligheter riktar sig till alla elever, är en naturlig del i det vardagliga arbetet och ska genomföras utan att det föranleds av något särskilt problem.

Utdrag ur läroplanen

I Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 kan man läsa följande:

Normer och värden

Skolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling.

Mål

Rektors och personalens mål är att varje elev

- utvecklar sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper och personliga erfarenheter,
- respekterar andra människors egenvärde,
- tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling samt medverkar till att bistå andra människor,
- kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen och
- visar respekt för och omsorg om såväl närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv.

Trygghet för oss på Gefle Montessoriskola (skola, fritidshemmet och fritidsklubben) är:

- att vi tillsammans skapar en arbetsmiljö i klassrum och på fritidshem och fritidsklubben som kännetecknas av trygghet, trivsel och kamratskap
- att alla elever ska känna att de vuxna på skolan finns här för dem
- att alla elever ska uppleva att de blir lyssnade på och bemötta med respekt av både barn och vuxna
- att alla ska förstå att alla är lika mycket värda oavsett kön, ursprung och olikheter
- att alla ska våga hävda sin åsikt, även om den inte delas av någon annan
- att alla ska tränas på att ta ansvar och stå för sina åsikter och beslut
- att alla ska våga vara sig själva till det yttre och inre
- att alla ska våga lyckas och misslyckas
- att alla vuxna på skolan har en gemensam värdegrund

På Gefle Montessoriskola (förskoleklass, skola, fritidshemmet och fritidsklubben) jobbar vi främjande med dessa insatser:

- Varje klass/grupp genomför gruppstärkande övningar både i skolan och på fritids för att skapa fungerande grupper. Detta är speciellt viktigt i början av varje läsår men även regelbundet under läsåret.
- I början av varje läsår åker alla klasser på lägerdagar för att tillsammans göra olika aktiviteter och övningar som stärker trygghet och kamratskap elever emellan och mellan elever och pedagoger.
- Värdegrund- och trygghetsfrågor diskuteras regelbundet i det dagliga arbetet när behov uppstår i klasserna, på fritidshemmet och på fritidsklubben och även på klassråd och elevråd.
- Vi lägger i det dagliga arbetet stor vikt vid hur vi är mot varandra och att vi behandlar varandra med respekt. Alla pedagoger arbetar med att uppmuntra eleverna till ett positivt beteende. Pedagoger markerar tydligt för elever då ett beteende går emot detta.
- På personalmöten diskuteras regelbundet hur vuxnas bemötande och beteende påverkar eleverna och grupperna.
- För att ingen ska känna sig utanför styr vi vuxna vid behov aktiviteter och lekar. Både skola, fritidshemmet och fritidsklubben arbetar aktivt för att dela upp eleverna i grupper för att stärka alla elever och göra dem trygga med varandra och olika kamrater.
- Vi arbetar med mixade grupper på t.ex. idrottslektioner, temadagar och friluftsdagar för att barn och pedagoger ska lära känna varandra bättre.
- Vi har ett rastvärdsschema med minst två, ofta tre rastvärdar varje rast. Rastvärdarna har reflexvästar med personligt namn på för att eleverna tydligt ska se vem som är rastvärd. Rastvärdsschemat sätts upp väl synligt för eleverna vid in/utgången.
- Minst en pedagog äter tillsammans med varje matlag och vi har gjort ett lunchschema där alla klasser äter omlott för att skapa matro. Alla elever sitter minst 15 minuter för att undvika stress (de äldsta eleverna sitter minst 10 minuter). Vi har också gjort ett schema för vilken tid olika elevgrupper har tillgång till fotbolls- och bandyplanen för att minska att vissa elever stressar med maten för att komma snabbt till planen.
- Under idrottslektioner är det alltid en personal i eller i direkt anslutning till omklädningsrummen för de yngre eleverna både för flickor och för pojkar.
- Under morgontiden 7.45–8.00 finns alltid en pedagog i varje klassrum för att ta emot eleverna när de kommer för att skapa en lugn start för eleverna och för att finnas tillgängliga om elever eller föräldrar har något viktigt att ta upp.
- På raster och under fritids- och fritidsklubbstid fördelar sig personalen på skolgård och inomhus utefter verksamhetens och elevernas behov.
- Personalen bemöter elevernas funderingar, tankar och åsikter kring diskrimineringsgrunderna med förståelse, fakta och öppenhet. Personalen arbetar för att vara ”aktiva lyssnare”.

- Vi jobbar gemensamt på skolan för att alla ska känna sig respekterade. Personalen diskuterar regelbundet värdegrundsfrågor och diskrimineringsgrunder på personalmöten och planeringsdagar och arbetar för en gemensam värdegrund som gäller hela verksamheten, både skola, fritidshem och fritidsklubb. Även reflektioner kring vårt pågående likabehandlingsarbete ingår på dessa möten.
- Barn och personal reviderar varje år skolans trivsel- och ordningsregler. Dessa diskuteras och tas fram på klassråd, elevråd, föräldramöten och personalmöten.
- Skolan jobbar aktivt för att engagera föräldrar i vår verksamhet. Föräldrar bjuds in till att vara med under skoldagen, delta vid lägerdagar och vid andra aktiviteter t.ex. temaavslut eller ”drop in” fika. Vi arbetar också aktivt för värdegrundsdiskussioner på föräldramöten och i föräldrådet.
- Vi arbetar aktivt med fadderverksamhet och eleverna träffas i tvärgrupper och genomför aktiviteter varje månad.
- Förskollärarna träffar blivande förskoleklass elever vid tre inskolningstillfällen inför höstterminen. Två tillfällen ligger i maj/juni och ett tillfälle på fritids innan skolstarten. Förskollärarna har möten med förskolan i samband med överflytt från förskola till skola då dokument och information skickas med. Möten kring enskilda elever med föräldrar och pedagoger ordnas vid behov.
- Överlämningsrutiner finns då elever byter lärare/klass samt vid övergång från lilla till stora fritids och från fritids till fritidsklubben.
- Vi samarbetar med BIG (Brottsförebyggarna i Gävle) kring föreläsningar, kurser och stöd/hjälp kring upprättande av planer mm.
- Skolan ordnar olika temaveckor varje läsår för att skapa gemenskap, sammanhållning och en ”röd tråd” för att hela skolan.
- Vi arbetar medvetet med att skapa goda relationer mellan elever i olika åldrar och från olika klasser. Detta sker genom olika elevgrupper som elevråd, Skol IF och Kost- och miljögruppen.
- Skolan har ett samarbete med ”En bra start” som är samarbetsprojekt mellan Unicef, Brynäs IF och Gävle kommun med syfte att stärka ungdomar för en bra start i livet.

Främjande arbete – Mål och insatser

Här nedan kan du läsa vilka specifika främjande mål och insatser vi kommer att genomföra under nästa läsår inom olika områden.

7.1 Fadderverksamhet/ åldersövergripande aktiviteter

Mål: Att fortsätta arbeta med fadderverksamhet för att elever i olika åldrar ska känna trygghet med varandra.

Åtgärder och insatser:

Att skolans plan för fadderverksamhet är ordentligt utarbetad och förankrad bland elever, föräldrar (första föräldramötet på hösten) och personal.

Att vi arbetar med faddergrupper istället för att ha en fadder ska ha hand om ett enskilt fadderbarn.

Att de aktiviteter vi anordnar i faddergrupper genomförs på ett pedagogiskt och för eleverna givande sätt och att de sker en gång/månad för att skapa trygghet.

Ansvarig: Faddergruppen och all personal på skolan

Tidsplan: Planen med aktiviteter klar senast september 2018, utvärdering maj 2019

7.2 Rastaktiviteter

Mål: Att vi fortsätter med rastaktiviteter lunchrasterna ledda av fritidspersonal. Målet är att alla elever ska hitta meningsfulla, roliga och stimulerande rastaktiviteter som utvecklar samhörigheten bland eleverna på skolan.

Åtgärder och insatser: rektor planerar för detta i samband med schemaläggning och utser ansvarig/ansvariga. De ansvariga planerar för roliga och samarbetsstärkande aktiviteter under lunchrasten. Ett schema med vilka aktiviteterna är sätts upp i korridoren så att eleverna ska veta vilka aktiviteter som erbjuds.

Att ansvariga för lekboden ser till att lekmaterial finns för utlåning och. All personal på skolan ansvarar för att träna eleverna att ta ansvar för skolans saker och lämna tillbaka dem i förrådet när de går in från raster/hem.

Ansvarig: rektor och utsedd personalansvariga

Tidsplan: klart för att påbörjas i samband med höstterminens start i augusti. Rastaktiviteterna utvärderas i juni 2019

7.3 Fotbollsplan flickor

Mål: Att arbeta för att fler flickor spelar fotboll under raster och på fritids- och fritidsklubbstid.

Åtgärder och insatser: Att inför höstterminens start (aug 2018) bestämma en dag i veckan då fotbollsplanen finns tillgänglig för bara flickor.

Rastvärdar som är ute de dagar det är flickornas fotbollsplan ansvarar för att stötta flickorna att komma igång med spelet de perioder det behövs. Eftersom en del pojkar haft svårt att acceptera att det är flickornas plan en dag per vecka peppar klasslärare och fritidspersonal dem att komma igång med andra aktiviteter och lekar, t.ex. att vara med på rastaktiviteter.

Under höstterminen kommer Skol-IF hålla i en fotbollsaktivitet för alla elever i åk F-2 och 3-6 där man även pratar om fotbollsregler.

Ansvarig: Ansvariga vuxna i Skol IF

Tidsplan: dag planerad augusti 2018, utvärdering oktober 2018 och maj 2019

7.4 Samarbete skola fritids

Mål: Att fortsätta utveckla förskoleklassens, skolans och fritidshemmets samarbete så att samsynen på elevernas utveckling över hela skoldagen blir än tydligare. Vi ska arbeta för att lärare i förskoleklass, skola och personal på fritidshem gemensamt bidrar till elevernas allsidiga utveckling och lärande och att verksamheterna kompletterar varandra.

Åtgärder och insatser: Att vi fortsätter organisera arbetslag där personal från förskoleklass, skola och fritidshem ingår och att tid för gemensam planering planeras in i samband med terminsstart.

Ansvarig: skolledning

Tidsplan: Arbetet påbörjas i augusti 2018, utvärderas i juni 2019

7.5 Säkerhet på Internet och i sociala medier

Mål och uppföljning: Att arbeta för att elever i förskoleklassen, skolan, på fritidshemmet och fritidsklubben blir trygga med hur de hanterar Internet, lösenord, dator- och TV-spel och de chatforum de kan ha sinsemellan i spelen samt sociala medier.

Vi följer upp genom att fråga lärare och fritids- och fritidsklubbspersonal om hur de medvetet diskuterar med barnen i september 2018 och i samband med klassråd och elevråd i februari 2019.

Åtgärder och insatser: samtal regelbundet i klasserna och på fritids och fritidsklubben när problem eller frågeställningar uppstår. Gemensam diskussion på klassråd och elevråd. Skolan samarbetar med BIG och polis med föreläsningar för elever och personal i åk 4-6 vid behov. All personal ska ha kod och kunskap om hur man låser Ipads så att elever inte kommer åt olämpliga sidor. IT-gruppen tar regelbundet under året fram förslag på filmer och diskussionsmaterial kring IT-säkerhet och delger personal på skolan.

Ansvarig: klasslärare i förskoleklass och skola samt personal på fritidshemmet och fritidsklubben. Ansvarig för elevrådet ansvarar för diskussioner i klassråd och på elevråd i september och februari och IT-gruppen för att ta fram diskussionsunderlag och förslag på filmer mm.

Tidsplan: Arbetet påbörjas i augusti 2018, utvärderas i juni 2019. Gemensam diskussion i klasser, på fritids och fritidsklubb i september 2018 och i klassråd och på elevråd i februari 2019.

7.6 Lära eleverna mer om funktionsnedsättningar

Mål och uppföljning: Eleverna ska känna till att det finns olika funktionsnedsättningar, att på vår skola har alla samma rättigheter och möjligheter samt att skolan möter dessa behov. Inga elever ska känna sig utsatta för diskriminering eller trakasserier på grund av funktionsnedsättning. Vi vill att våra elever ska öka sin förståelse och kunskap för neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, t.ex. AD/HD, autism och behandla klasskamrater som kan ha denna funktionsnedsättning med respekt och förståelse.

Vi följer upp genom att fråga lärare och fritids- och fritidsklubbspersonal om hur de medvetet undervisar i oktober 2018 och mars 2019.

Åtgärder och insatser: Vi synliggör personer inom olika områden med funktionsnedsättningar. Vi läser böcker riktade till barn som berör människor med funktionsnedsättning. Elever med funktionsnedsättning på vår skola ska känna att de blir behandlade med respekt och förståelse av elever och personal. Vid planering av skolans verksamhet ska konsekvenserna för elever med funktionsnedsättningar beaktas. Skolan ska

arbeta med att öka kunskapen om bemötande av elever med funktionsnedsättningar, synliga och osynliga.

Ansvarig: klasslärare i förskoleklass och skola samt personal på fritidshemmet och fritidsklubben

Tidsplan: arbetet påbörjas i samband med höstterminens start och följs upp i oktober 2018 och mars 2019 samt i samband med utvärderingen av planen i maj 2019.

7.7 Genus

Mål och uppföljning: Vår skola ska arbeta för ökad förståelse för olika sexuell läggning. Inga elever ska känna sig utsatta för diskriminering eller trakasserier på grund av sexuell läggning, könsidentitet eller familjebildning. All verksamhet ska genomsyras av genusperspektiv för att öka jämställdheten. Vi arbetar för nolltolerans mot nedsättande könsuttryck.

Vi följer upp genom att fråga lärare och fritids- och fritidsklubbsspersonal i november 2018 och april 2019 om hur de medvetet undervisar.

Åtgärder och insatser: Vi har en medveten tanke när vi pratar om familjer (t.ex. två pappor, två mammor). När vi diskuterar frågor som sexualitet, könsidentitet eller familjebildning ska information om homo-, bi-, och transsexualitet ingå. När vi planerar och genomför vår sex- och samlevnadsundervisning så belyser vi olika sexuell läggning och bjuder in föreläsare som är t.ex. homo- eller bisexuell för åk 6. Vi har en medveten tanke när vi samtalat med barnen om böcker och filmer; hur framställs personer med olika sexuell läggning? När vi diskuterar frågor som sexualitet, könsidentitet eller familjebildning ska information om homo-, bi-, och transsexualitet ingå.

Ansvarig: klasslärare i förskoleklass och i skola samt personal på fritidshemmet och fritidsklubben

Tidsplan: arbetet påbörjas i samband med höstterminens start och följs upp i november 2018 och april 2019 samt i samband med utvärderingen av planen i maj 2019.

7.8 Etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning

Mål och uppföljning: På vår skola ska alla elever oavsett etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, ha samma rättigheter och möjligheter. Ingen elev ska känna sig utsatt för diskriminering eller trakasserier på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning.

Vi följer upp genom att fråga lärare samt fritids- och fritidsklubbsspersonal i december 2018 och maj 2019.

Åtgärder och insatser: Vi arbetar med att uppmärksamma olika etniska grupper, kulturer och religioner i vår undervisning. Vid etnocentriska påståenden (att bedöma främmande kultur utifrån sin egen) ska personal föra en diskussion med eleverna.

All personal på skolan ska diskutera och arbeta fram gemensamma riktlinjer för hur de bör hantera situationer där religiös tillhörighet har betydelse. Exempel på frågeställningar att diskutera:

Hur informerar vi föräldrar som inte talar eller förstår svenska? Erbjuds alla vårdnadshavare tolk i samband med möten?

Hur hanterar vi om vårdnadshavare inte vill att deras barn ska delta i simundervisning eller på skolavslutning i kyrkan?

Ansvarig: klasslärare i förskoleklass och skola samt personal på fritidshemmet och fritidsklubben

Tidsplan: arbetet påbörjas i samband med höstterminens start och följs upp i december 2018 och maj 2019.

8. Förebyggande arbete - kartläggning, mål och insatser

Det förebyggande arbetet tar sikte på att minimera risken för kränkningar och andra negativa företeelser. Arbetet utgår från identifierade riskfaktorer genom kartläggning av verksamheten.

Skolans värdegrund och uppdrag

”Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö.” Enligt skollagen ska huvudmannen även se till att det vidtas åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Enligt diskrimineringslagen och Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 ska skolan ”bedriva ett målinriktat arbete för att främja lika rättigheter och möjligheter för barn eller elever oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning”.

8.1 Kartläggning

Under läsåret har elever och vuxna på skolan deltagit i kartläggningen av skolans styrkor och utmaningar runt diskriminering och kränkande behandling. Hur denna process gått till kan du läsa under rubriken 5.1 ”Aktiviteter, ansvar och tidsplan”. Här nedan kan du läsa om vilka identifierade områden skolan har kartlagt och hur vi kommer att arbeta för att förebygga.

8.2 Ökad trygghet i korridorer och utanför toaletterna

Mål och uppföljning: Att alla ska känna sig trygga i korridorer samt i och utanför elevtoaletterna. Elever bland framförallt de yngre har i elevenkäter och vid trygghetsvandring/kartläggning sagt att de inte alltid är trygga där.

Uppföljning i samband med klassråd, i samlingar på fritids och fritidsklubben och på elevråd i september 2018 och i klasserna, på fritids och fritidsklubben i januari 2019.

Åtgärder och insatser:

- återkommande diskussioner på klassråd, elevråd, i samlingar på fritids och fritidsklubben som leder till ett lugn i korridorer och på/vid toaletterna
- Att all personal i skolan, på fritidshemmet och på fritidsklubben är uppmärksamma på hur det är kring toaletterna och lyhörda för de problem kring toaletterna som eleverna tar upp
- Att eleverna måste säga till en vuxen när de behöver gå på toaletten för att undvika köbildning och bus
- Att genom bra planering se till att vi har rastvärdar som täcker hela skolgården.
- Från och med detta läsår går lärarna i led till matsalen och eleverna tvättar händerna i klassrummen innan för att förhindra köbildning vid toaletterna. Lärare/personal följer även med eleverna vid övriga transporter i korridorerna. Den personal som äter lunch och mellanmål med grupperna följer med till klädkrokarna i korridoren efter lunch/mellanmål för att se till att alla kommer iväg ut.
- Alla vuxna på skolan ska vara i tid till sina rastvärdspass, vara på den plats man ska vara samt fördela sig över hela skolgården. Ställtid läggs in i alla personalscheman för att ge bättre förutsättningar att komma i tid.
- Att informera/prata med föräldrar till elever i förskoleklass om att träna toalettbesök, på att stänga och låsa dörren, tvätta händer och lämna toaletten snygg efter sig.

Ansvariga: Lärare i skola och förskoleklass samt fritids- och fritidsklubbpersonal. Ansvarig för elevrådet ansvarar för uppföljning på elevrådet i september.

Tidsplan: hela året, men resultatet följs upp så att vi ser att en förbättring sker på elevenkäterna v. 42 och 17 samt vid trygghetsvandringen/kartläggning i februari.

8.3 Ökad trygghet på skolgården samt i och utanför matsalen

Mål och uppföljning: Att alla elever känner sig trygga ute på skolgården och utanför matsalen. Elever har i elevenkäter och vid trygghetsvandring/kartläggning sagt att de inte alltid är trygga där.

Uppföljning i samband med klassråd, i samlingar på fritids och fritidsklubben i augusti/september 2018 och på klassråd/elevråd i mars 2019.

Åtgärder och insatser:

- Ett tydlig ansvarsfördelning för vilka som är rastvärdar, att detta anslås vid huvudingången till skolgården
- En god planering redan vid schemalaggningsen för att säkerhetsställa att vi har tillräckligt många vuxna på skolgård och i matsal.
- Personal går tillsammans med eleverna vid transporter i skolan. Eleverna tvättar händerna i klassrummen innan lunch för att förhindra köbildning i korridorerna. Utarbetade rutiner för att skapa bättre lugn i och utanför matsalen.
- Färdigställda och förankrade regler för fotbollsplanen, bandyregler, King-rutan, ”kulgropsregler” och andra spelregler som kan komma att behövas
- Säkerhetsställa att all personal är på plats på rätt ställe, t.ex. då de är rastvärdar. Ställtid införs i personalscheman för att säkerhetsställa att tid finns vid övergångar.

- All personal har reflexvästar med personliga namn på för att eleverna ska se namnet på den de pratar med
- Skol-IF undersöker om vi kan få besök av ”En bra start” även detta läsår.

Ansvarig: Lärare i skola och förskoleklass samt fritids- och fritidsklubbpersonal. Ansvarig för elevrådet ansvarar för uppföljning på elevrådet i oktober.

Tidsplan: hela året, men resultatet följs upp så att vi ser att en förbättring sker på elevenkäter v. 42 och vecka 17 samt trygghetsvandring/kartläggning i februari.

8.4 Motverka verbala kränkningar och dåligt språkbruk

Mål och uppföljning: Vi arbetar för att uppmärksamma elevers språkbruk, muntligt såväl som skriftligt.

Uppföljning i samband med klassråd, i samlingar på fritids och fritidsklubben och på elevråd i oktober 2018 och i april 2019.

Åtgärder och insatser: Varje klass och grupp på fritids och fritidsklubben diskuterar fortlöpande språket som används på skolan, går igenom skolans ordningsregler/ trivselregler vid behov samt diskuterar hur man ska vara mot varandra. Inför oktober och april månads elevråd diskuterar varje klass skolans språkbruk i klassråden.

Läsåret 2018/2019 arbetar vi än tydligare med språkbruk på skolan. Vi inför en nolltolerans mot svordomar och kränkande kommentarer och personal som hör svordomar/dåligt språkbruk skriver ned vad som sagts och klasslärare ansvar för att skicka hem lapparna för påskrift. Vid tre överträdelser kallar klasslärare till samtal med vårdnadshavare och elev.

Ansvarig: Lärare i skola och förskoleklass samt ansvariga på fritids och fritidsklubben Ansvarig för elevrådet ansvarar för uppföljning på elevrådet i december.

Tidsplan: hela året, men resultatet följs upp så att vi ser att en förbättring sker på elevenkäter v. 42 och vecka 17 samt trygghetsvandring/kartläggning i februari.

8.5 Ökad trygghet på fotbolls- och bandyplanen

Mål och uppföljning: Att situationen på fotbollsplan/bandyplan ska upplevas som trygg för alla, att regler följs och att det är ett bra språkbruk bland eleverna. Alla ska känna att de vågar delta i spel på fotbollsplan och bandyplan.

Uppföljning i samband med klassråd, i samlingar på fritids och fritidsklubben och på elevråd i oktober 2018 och i klasserna, på fritids och fritidsklubben i april 2019.

Åtgärder och insatser: Skol IF och Stora Fritids tar tillsammans med eleverna fram fotbollsregler i början av höstterminen och informerar alla elever och personal om reglerna. Skol IF ansvarar också för att ordna t.ex. bandyturneringar i början av terminen för att ”avlasta” fotbollsplanen och stötta eleverna till annat spel än bara fotboll. Klasslärare och fritidspersonal arbetar regelbundet med att prata kring språkbruk på fotbollsplanen. När planeringen för rastvärdsschema görs i början av hösten tittar på personalen på hur vi kan stärka upp med personal på fotbollsplanen. Skol IF planerar för aktiviteter under året, t.ex. att prata om regler, träna straffläggning och hur man kan dela in i lag utan att några väljer

lagkamrater. Skol IF ordnar samarbete med ”En bra start” som är ett samarbete med Unicef, Brynäs IF och Gävle Kommun.

Ansvarig: Skol IF, Personal på Stora Fritids, klasslärare och fritidspersonal

Tidsplan: hela året, men resultatet följs upp så att vi ser att en förbättring sker på elevenkäter v. 42 och vecka 17 samt trygghetsvandring/kartläggning i februari.

9. Att upptäcka diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling

För vuxna är mobbning i skolan en företeelse som det är svårt att se tydliga uttryck för. Det ligger i mobbningens natur att den sker i det fördolda. Man kan dock vara uppmärksam på elever som visar någon/några av dessa signaler **i skolan**:

- *Går ensam, vill vara ensam eller drar sig undan*
- *Försöker vara nära en vuxen i fria situationer*
- *Man driver med och förlöjligar en elev – inte sällan med dennes godkännande*
- *Ont i magen, ont i huvudet, ströfrånvaro*
- *Uteblir ofta från idrottslektioner, utflykter, fritids och fritidsklubb och andra aktiviteter*
- *Bråk och stöj som upplöses när vuxen kommer i närheten*
  - *vill ofta gå hem, kommer ofta till vuxna med bagateller*
- *Tar lång tid på sig för att komma ut på rast*
- *Har ofta förstörda böcker, saker eller kläder*
- *Blickar och ögonkast inom elevgruppen*
- *Svårigheter att tala högt på lektionerna*
- *Verkar ledsen och olycklig*
- *Gråter lätt*
- *Koncentrationssvårigheter*
- *Saknar vänner i skolan och på fritiden*

Som förälder önskar man alltid sitt barn en trygg och god uppväxt. Skolan delar denna önskan och arbetar aktivt för att skolan skall vara en plats där alla ska kunna känna sig trygga. Trots detta arbete händer det ändå ibland, att barn blir utsatta för mobbning. Dessa signaler skall inte tolkas som ett klart uttryck för att barnet är mobbat. Det kan finnas flera skäl till varför eleven inte trivs med sin tillvaro. Vi vill dela med oss av dessa iakttagelser för att du som förälder skall kunna samtala med ditt barn och diskutera om ett av skälen kan vara mobbning eller kränkande behandling i skolan.

- *Verkar ledsen, deprimerad och har humörsvängningar*
- *Sover dåligt, mardrömmar, gråter i sömnen*
- *Ofta ont i magen eller huvudet*
- *Motvillig att gå till skolan samt tar omvägar till och från skolan*
- *Träffar sällan eller aldrig klasskamrater, saknar vänner*
- *Kommer ofta hem med smutsiga eller trasiga kläder*
- *Ger krystade förklaringar angående förstörda saker*
- *Skråmor och blåmärken utan naturlig förklaring*
- *Tappar intresset för skolan*
- *Ber om eller stjäl pengar (för att muta)*

Barn och ungdomar som är mobbade, kan känna en stor skam över att vara mobbade. De försöker ibland att dölja eller förneka det – även inför sina föräldrar. De kan förringa eller

förneka att de är utsatta för kränkande behandling och mobbning. Om barnet i samtal med föräldrarna säger att han/hon är mobbad, kan de också säga, att föräldrarna absolut inte får ta kontakt med skolan. Vårt råd är emellertid, att alltid kontakta skolan för att diskutera barnets uppgifter och skolans möjlighet att påverka situationen.

10. Åtgärdande arbete - arbetsgång vid upptäckt diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling

Skolans policy är att vid alla upplevelser av kränkningar ska akuta åtgärder vidtas och personal lösgöras för att arbeta med detta. Det är viktigt med snabba insatser och detta arbete prioriteras alltid.

Samtalen leds först och främst av ansvariga förskollärare, klasslärare, personal på fritids och fritidsklubben. Ibland leds samtalen av representanter från skolans Trygghetsgrupp som består av Thomas Sandin, Petra Westin, Thomas Langeborg, Carola Wigren Lingvall och Annica Ferner. Trygghetsgruppen kan även användas som ”bollplank” av klasslärare.

Anteckningar av händelse och vidtagna åtgärder ska göras av ansvarig pedagog i form av en händelserapport. På händelserapporten ska datum, vad som hänt, vilka som deltagit och eventuella beslut som fattas samt datum för uppföljning anges. Ansvarig pedagog ansvarar för att lämna rapporten till rektor samma dag eller senast följande dag. Rektor rapporterar till skolhuvudman. Händelserapport och ev. fortsatt utredning/kartläggning användas som underlag för åtgärder. Underlagen arkiveras av rektor. Skolhuvudman har ett övergripande ansvar för att utredning sker samt för att uppmärksamma och rikta resurser till verksamheter där problem finns.

Skollagen 10 § kap. 6: En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till förskolechefen eller rektorn. **En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen.** Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Elev upplever sig kränkt av annan elev/elever

- Skolan får kännedom om kränkning, händelserapport skrivs av mottagaren av anmälan och anmäls till rektor och skolhuvudman samma dag eller senast nästa dag.
- Samtal med den/de som upplever sig kränkt/kränkta. Samtalen sker individuellt.
- Ytterligare information från olika håll samlas försiktigt in. Viktigt att veta konkret vad som hänt.
- Samtal med den/de som kränker. Samtal sker individuellt.
- Vårdnadshavare kontaktas till samtliga berörda, utsatt elev och den/de som kränker.

- Information till berörd personal.
- Den kränkta situation följs och uppföljningssamtal bokas in upp. Finns ytterligare stödbehov? Stöd ges till den som utsatts för kränkande behandling och den som utfört den kränkande behandlingen.
- Om kränkningarna inte upphör kan extern kompetens tillföras eller så kan det bli aktuellt med anmälan till socialtjänst, polismyndighet och eller Arbetsmiljöverket.

På Gefle Montessoriskola är rektor Elisabet Enmark och ansvarig huvudman Sofie Söderlund.

Elev upplever sig kränkt av personal

- Elev eller vårdnadshavare vänder sig till rektor eller annan personal som man har förtroende för.
- Om man som personal får kännedom om kränkning ska man ta reda på vad kränkningen består av och omedelbart rapportera till rektor som leder utredningen.
- Vilka upplevelser har eleven?
- Vårdnadshavare kontaktas.
- Rektor tar upp problemet med den personal det berör och återkopplar till förälder och elev.
- Rektor och personal gör överenskommelser om åtgärder och bestämmer hur uppföljningen ska se ut.

Personal upplever sig kränkt av elev/elever

- Om man som personal upplever sig kränkt rådgör man med rektor och kollegor om hur situationen ska lösas.
- Samtal förs med berörd elev och elevens vårdnadshavare.
- Rektor och personal gör överenskommelser om åtgärder och bestämmer hur uppföljningen ska se ut.

Gefle Montessoriskolas elevvårdsarbete är uppdelat i olika ansvarsnivåer:

Berörd personal och klasslärare

har en första diskussion i arbetslaget och gör en första analys samt en kartläggning på organisations-, grupp- och individnivå. Hemmet informeras. Rektor beslutar om åtgärdsprogram ska upprättas eller ej.

Barn, föräldrar och ansvarig pedagog/arbetslaget

gör en gemensam kartläggning och analys.

Om handlingsplan upprättas ska det bestämmas när denna ska utvärderas.

Alla upprättade handlingsplaner ska och arkiveras av rektor.

Elevhälosteam (EHT)

EHT träffas en gång per månad enligt kalendarium. Elevärenden anmäls till rektor och

biträdande rektor. Ärendet skall vara väl förberett av klasslärare (lägesbeskrivning, åtgärdsprogram, frånvaro osv.). Klasslärare har alltid huvudansvar för sina elever. EHT består av; specialpedagog – Carola Wigren Lingvall, skolpsykolog - Elisabet Svärd, kurator Anna Delin, skolsköterska Eva Bergengren Kax och rektor - Elisabet Enmark. Vid behov tas hjälp av BUP, Elevhälsan eller Familjestödet i skolan.

Elevhälsokonferens (EHK)

Rektor skickar skriftlig kallelse om EHK till vårdnadshavare.

Besluten tagna vid EHK följs upp och utvärderas med berörda parter.

Rutiner vid anmälan till socialtjänst, polis respektive Arbetsmiljöverket

”myndigheter vars verksamhet berör barn och ungdom samt andra myndigheter inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd. Detta gäller även dem som är anställda hos sådana myndigheter...”

(Socialtjänstlagen)

Pedagoger anmäler till rektor, som i sin tur beslutar om en anmälan till socialtjänst eller polis ska göras.

Gefle Montessoriskola gör en anmälan till socialtjänsten i dessa fall:

- vid misstanke om att ett barn far illa i hemmet, blir slaget, vanvårdat eller liknande.
- vid oro för ett barns situation, en oro grundad på förhållanden, som skolan i samråd med hemmet inte kan åtgärda.
- mobbning; vållande till kroppsskada eller sjukdom, olaga tvång, ofredande eller olaga hot.

Polisanmälan görs i allmänhet inte om ett barn är under 12 år.

Rektor ansvarar för att vid behov anmäla till Arbetsmiljöverket.

Dokumentation vid kränkningar

Anteckningar av händelse och vidtagna åtgärder ska göras av ansvarig pedagog i form av en händelserapport. På händelserapporten ska datum, vad som hänt, vilka som deltagit och eventuella beslut som fattas samt datum för uppföljning anges. Ansvarig pedagog ansvarar för att lämna rapporten till rektor samma dag eller senast följande dag. Rapporten kan användas som underlag för åtgärder. Den arkiveras av rektor.

Om du har frågor eller funderingar, kontakta gärna oss:

Rektor: Elisabet Enmark elisabet.enmark@geflemontessori.se 026/183055, 661555

Skolhuvudman: Sofie Söderlund sofi.soderlund@geflemontessori.se 026/183055, 661555

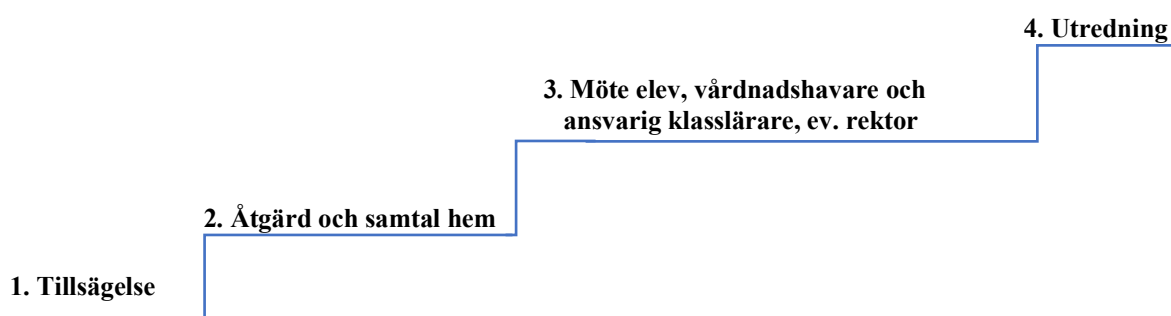
Gefle Montessoriskolas ordningsregler läsåret 2018-2019

På Gefle Montessoriskola ska alla trivas och känna trygghet. Tillsammans skapar vi alla en lugn miljö där vi utvecklas och lär oss nya saker.

Du bidrar till detta genom att följa skolans ordningsregler:

- visa hänsyn och respekt gentemot dina skolkamrater och personal
- använda ett vårdat språk, inte svära eller använda kränkande ord/kommentarer
- vara rädd om vår skolmiljö, hålla ordning och vårda dina egna och andras saker och kläder både inomhus och utomhus
- komma i tid till lektioner och andra gemensamma aktiviteter
- medverka till arbetsro och ta ansvar för ditt lärande
- lämna in avstängd telefon till klasslärare när du kommer till skolan så att du inte använder den under skoltid och fritidstid. Lärare avgör om telefon ev. får användas i undervisning. På fritidsklubben får man använda telefonen efter kl. 15.
- stanna inom skolans område
- inte kasta snöbollar eller andra saker som kan skada andra
- hålla ordning kring din krok, ta av dig skorna vid skogränsen och gå inomhus.

Det här händer om du bryter mot Gefle Montessoriskolas ordningsregler:

De olika stegen presenteras närmare på sida 2.

Lämnas till klasslärare

Vi har tagit del av Gefle Montessoriskolas ordningsregler samt konsekvenser 2018:

Elevens namn:

Vårdnadshavares namn:

Konsekvenser när ordningsregler inte följs på Gefle Montessoriskola

1. **Tillsägelse:** Om en elev uppträder olämpligt eller gör sig skyldig till en mindre förseelse ska läraren eller den vuxne uppmana eleven att ändra sitt uppförande.
2. **Åtgärd och samtal hem:** Lärare (eller rektor) vidtar de omedelbara eller tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma till rätta med en elevs ordningsstörande uppträdande. **Händelserapport** upprättas vid kränkande behandling. (se vidare utdrag ur skollagen nedan om vilka konsekvenser som kan vidtas)
3. **Möte elev, vårdnadshavare och ansvarig lärare:** Om en elev gjort sig skyldig till upprepade förseelser eller en allvarlig förseelse kallar ansvarig lärare till möte med elev och vårdnadshavare. En handlingsplan upprättas. Rektor informeras eller bjuds in till mötet.
4. **Utredning:** Vid fortsatta förseelser anmäls detta till rektor. Ärendet tas upp i skolans elevhälsoteam och en utredning startas. Rektor kallar till möte med elev, vårdnadshavare, ansvarig lärare och representant från elevhälsoteamet. En ny handlingsplan upprättas (se vidare utdrag ur skollagen nedan).

Under detta läsår arbetar skolan extra tydligt för att stoppa ett ovårdat språk och för att förhindra att kränkande ord och kommentarer används. Detta innebär att om en elev använder ett ovårdat språk skickas lappar med vad eleven sagt hem för påskrift av vårdnadshavare. Om en elev uppmärksammas för dåligt språkbruk vid tre tillfällen kallar klasslärare elev och vårdnadshavare till möte.

I övrigt hänvisar vi till vår plan mot diskriminering och kränkande behandling. Där framgår vilka rutiner vi arbetar efter. Planen hittar ni på skolans hemsida: www.geflemontessori.se

Mer information om bestämmelser och regler kring ordningsregler, exempel på åtgärder skolan kan och får göra för att se till att trygghet och studiero upprätthålls finns beskrivna i **skollagen (2010:800) kap 5 Trygghet och studiero:**

http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800